

ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПОРІВНЯЛЬНЕ ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВПЛИВ НА СТІЙКІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

PRESENCE OF FOREIGN CAPITAL IN WARTIME: A COMPARATIVE EMPIRICAL STUDY AND FINANCIAL SYSTEM RESISTANCE IMPLICATIONS

У статті досліджується вплив іноземного капіталу на фінансову систему України в умовах війни. Проаналізовано динаміку іноземного капіталу та його вплив на банківську стабільність, враховуючи історичний контекст та сучасні економічні реалії. Дослідження підкреслює важливість іноземного капіталу для забезпечення ліквідності та підтримки функціональності фінансових установ в умовах обмеженого економічного потенціалу. Визначено основні ризики та переваги присутності іноземних банків в Україні, зокрема економія від масштабу, підвищення кредитоспроможності та вдосконалення інфраструктури фінансового ринку. Запропоновано рекомендації щодо регуляторної політики для мінімізації негативних ефектів та зміцнення фінансової стійкості, включаючи впровадження протекційних заходів та посилення моніторингу діяльності іноземних банків.

Ключові слова: іноземні банки, фінансова система, банківська система, регуляторна політика, іноземний капітал, економічне відновлення.

This article investigates the presence and impact of foreign capital in Ukraine's financial system during wartime. The authors conduct a comparative empirical study to analyze the dynamics of foreign investments and their implications for banking stability, considering historical context and contemporary economic realities. The study underscores the critical role of foreign capital in providing necessary liquidity and supporting the functionality of financial institutions amidst constrained economic potential. It identifies the main risks and benefits of foreign banks in Ukraine, including potential economic scale efficiencies, improved creditworthiness, and enhanced financial market infrastructure. However, it also addresses challenges posed by external control over credit resource distribution, increased dependency on global financial stability, and the risks of capital withdrawal. By integrating historical insights and contemporary empirical data, the article provides a nuanced understanding of the interplay between foreign capital and financial system stability in wartime. It examines the regulatory policies and strategic priorities of the National Bank of Ukraine aimed at minimizing negative effects and strengthening financial resilience. The authors propose strategies for managing liquidity risks, enhancing regulatory oversight, and fostering international investment while maintaining national interests. The findings contribute to the broader discourse on financial stability and resilience in conflict-affected regions, offering valuable perspectives for academic researchers and practitioners. The study's comparative approach allows for a thorough examination of the evolution of foreign investments in Ukraine's financial sector, highlighting key trends and shifts over time. It emphasizes the importance of foreign capital in maintaining the operational integrity of financial institutions, especially during periods of economic strain caused by conflict. The article also explores the role of foreign banks in facilitating access to international financial markets, thereby improving the overall creditworthiness of the Ukrainian banking system. Despite the benefits, the presence of foreign capital introduces specific vulnerabilities. The article discusses the potential risks associated with external control over credit resource allocation, which can lead to increased dependency on global financial conditions. Additionally, the possibility of sudden capital withdrawal poses a significant threat to financial stability. The authors suggest implementing robust regulatory frameworks and strategic policies prioritizing national interests while encouraging foreign investment to mitigate these risks. In conclusion, the article offers a comprehensive analysis of the impact of foreign capital on Ukraine's financial system during wartime. It provides valuable insights into the complex relationship between foreign investments and banking stability, highlighting both the advantages and challenges. The proposed strategies for managing liquidity risks and enhancing regulatory oversight aim to strengthen financial resilience and ensure the sustainable development of Ukraine's financial sector in the face of ongoing conflict.

Keywords: foreign banks, financial system, banking system, regulatory policy, foreign capital, economic resilience.

УДК 336.27

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure83-21>

Котіна Г.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
імені Віктора Федосова,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Степура М.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
імені Віктора Федосова,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Kotina Hanna

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Stepura Maryna

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Постановка проблеми. У контексті збройних конфліктів динаміка іноземного капіталу у фінансових системах постраждалих країн зазнає значних трансформацій. Вплив зовнішніх факторів на банківську стабільність під час війни відображає ширші тенденції у світовій економіці, ніж у мирний час, враховуючи тісний зв'язок між глобальним ризиком воєнних конфліктів та міжнародними фінансовими потоками. Як зазначають світові дослідники, у випадках рідкісних макроекономічних катастроф та глобальних війн

міжнародне кредитування досягало рекордних рівнів. Глобальні війни є глибоко руйнівною силою для міжнародних фінансових потоків. Іноземний банківський капітал у такому масштабі, ймовірно, матиме серйозні наслідки для ринків виробництва, торгівлі та активів постраждалих країн, але ці наслідки залишаються значною мірою невивченими. Крім того, історичний контекст іноземної присутності у фінансовому секторі під час війни може слугувати орієнтиром для сучасних практик.

В Україні, яка перебуває у стані війни, динаміка іноземного капіталу зазнала значних змін. Вітчизняні дослідники наголошують на вирішальній ролі припливу іноземного капіталу у стабілізації та поживленні банківського сектору під час війни. Актуальність таких інвестицій особливо проявляється в регіонах, де внутрішніх заощаджень недостатньо для підтримки функціонування фінансових установ, що призводить до залежності від зовнішнього капіталу для зміцнення економічної стійкості. Однак, присутність іноземних банків може бути ризикованою через наявність зовнішнього контролю над розподілом кредитних ресурсів всередині країни, що може призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики. Це також може спричинити конфлікти між національними та транснаціональними інтересами.

Таким чином, дослідження впливу іноземного капіталу на фінансову систему України в умовах війни є надзвичайно актуальним. Важливо визначити основні ризики та переваги присутності іноземних банків, а також розробити рекомендації щодо регуляторної політики для мінімізації негативних ефектів та зміцнення фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В умовах збройних конфліктів динаміка іноземного капіталу в фінансових системах постраждалих країн зазнає суттєвих трансформацій. До того ж вплив зовнішніх чинників на банківську стабільність в умовах війни відображає ширші тенденції у світовій економіці, ніж у мирні часи, зважаючи на те, що глобальний ризик воєнних конфліктів і міжнародні фінансові потоки тісно пов'язані між собою. Тому питання впливу іноземного капіталу на фінансову та економічну системи викликають науковий інтерес у вітчизняних та світових дослідників. Так, дослідженню впливу іноземного капіталу на фінансову систему України в умовах війни, аналізу динаміки іноземних інвестицій та їх впливу на банківську стабільність присвячені роботи Є. Гордніченко [8], І. Гнидюк [23], Л. Маршук [23], Н. Тімошенко [23], І. Доценка [24], Л. Сарани [22], В. Стойки [27], І. Хоми [28], В. Фурсової [29], О. Щуревич [31]. Окремі праці зосереджені на дослідженні регуляторної політики та управління ризиками, зокрема оцінки та мінімізації ризиків ліквідності (Н. Сокровольська [19], А. Корбутяк [19], О. Олексин [19], О. Бойченко [19], Л. Гордієнко [22], І. Гнидюка [23], І. Доценка [24], І. Литвинчука [25]), інші, здебільшого світові доробки, К. Абідгрена [1], П. Адігве [2], Дж. Баттена [3], Е. Долан-Еванса [4], Г. Холла [9], С. Хорна [10], К. Кіндлебергера [11], К. Корну [12], С. Квашу [13], Ф. Мартіна [14], В. Мірковича [15], Т. Нванжі [16], П. Поаста [17], Д. Квералта [18], Дж. Федерле [5], А.Мейєр [14], Г. Мюллера [5], М. Шуларіка [5], зосереджуються на широкому колі питань фінансової нестабільності, ризиків і загроз присутності іноземного капіталу,

економічних наслідків для окремих країн тощо. Зокрема, як зауважено в роботах Дж. Федерле [5], Є. Гордніченко [8], Г. Холл [9], Ф. Мартіна [14] в рідкісних макроекономічних катастрофах і глобальних війнах, зокрема, Перша і Друга світова війна, міжнародне кредитування досягло рекордних висот, потоки якого досягали до 10% ВВП США на рік. Сьогодні це відповідало б понад 2,5 трильйонам доларів США офіційного кредитування за один рік, що в 35 разів перевищує загальну суму зобов'язань США перед Україною [10]. Глобальні війни є глибоко руйнівною силою для міжнародних фінансових потоків. Іноземний банківський капітал в такому масштабі, ймовірно, матиме серйозні наслідки для ринків виробництва, торгівлі та активів постраждалих країн, але ці наслідки залишаються значною мірою невивченими. Крім того, історичний контекст навколо іноземної присутності в фінансовому секторі під час війни може слугувати орієнтиром для сучасних практик.

Світові дослідження підкреслюють нестабільність, яка супроводжує іноземний капітал в зонах конфліктів, демонструючи, що зовнішні шоки можуть призвести до нестабільних моделей у потоках іноземних інвестицій [3]. Як наголошує Н. Сокровольська [19], вирішальну роль у стабілізації та поживленні банківського сектору під час війни відіграє приплив іноземного капіталу, який може забезпечити необхідну ліквідність для підтримки функціональності в умовах обмеженості економічного потенціалу. Актуальність таких інвестицій особливо проявляється в регіонах, де внутрішніх заощаджень недостатньо для підтримки функціонування фінансових установ, що призводить до залежності від зовнішнього капіталу для зміцнення економічної стійкості [27].

Не зважаючи на значні наукові здобутки досі не вирішеною залишається проблематика визначення чіткої взаємодії іноземного капіталу з фінансовою системою країни в умовах війни, їхнього взаємного впливу у контексті потенційних векторів зміцнення фінансової стійкості постраждалих країн.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є всебічний аналіз впливу іноземного капіталу на фінансову систему України в умовах війни. Завдання полягає у комплексному дослідженні наукових доробків, що стосуються динаміки іноземних інвестицій та їх впливу на банківську стабільність, а саме визначенні ключових ризиків, пов'язаних з присутністю іноземних банків в Україні під час збройного конфлікту, оцінці переваг, які іноземний капітал може надати для підтримки ліквідності та функціональності фінансових установ, розробці рекомендацій щодо регуляторної політики, спрямованої на мінімізацію негативних ефектів та зміцнення фінансової стійкості, аналізі історичного контексту та сучасних економічних реалій для формування комплексного підходу до

управління іноземним капіталом в умовах війни. Це дослідження має на меті розширити існуючі теоретичні підходи та надати практичні стратегії для оптимізації використання іноземних інвестицій, стимулювання інновацій та підвищення загальної операційної ефективності фінансової системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У міру того, як розвиваються економічні та політичні ландшафти, підхід до управління іноземним капіталом в воєнних умовах вимагає постійної трансформації для адаптації до нових реалій. Наприклад, в епоху після Другої світової війни багато країн переживали мінімальні банківські кризи значною мірою завдяки жорсткому регуляторному середовищу, яке приваблювало міжнародні інвестиції [1]. Емпіричний аналіз доводить, що хоча зовнішній тиск може спричинити волатильність, стратегічні інвестиції в стійкість можуть допомогти впоратися з цими викликами [7].

За результатами дослідження історичної перспективи трансформації моделей потоків іноземного капіталу в часи великих світових воєн, очевидним є разючі паралелі, що характеризуються зменшенням приватних потоків, та значним зростанням офіційних. Показовим також є приклад війни в Україні, де приплив приватного капіталу

майже повністю припинився, тоді як приплив капіталу з офіційних джерел різко зріс (рис. 1).

Хоча, як доводять окремі світові дослідження, ця картина не є настільки очевидною, коли мова йде про регіонально обмежені війни [11; 18; 21]. Зокрема, в російсько-японській війні 1905 року помітним є навпаки приріст притоку приватних кредитів. Однак, інші, більш ґрунтовні глобальні дослідження доводять, що у сукупності офіційні потоки іноземного капіталу відіграють набагато більш домінуючу роль у фінансуванні іноземних воєн, ніж приватні потоки [10].

Незважаючи на те, що окреслений в даному дослідженні контекст присутності іноземного капіталу може відрізнятися через складність сучасної війни та глобальних економічних взаємозалежностей, загальні принципи та історичний досвід регуляторного нагляду залишаються вкрай актуальними. В складних умовах війни забезпечення того, щоб фінансова система могла протистояти зовнішнім потрясінням, одночасно орієнтуючись на ризики, пов'язані з іноземним капіталом, має першорядне значення [16]. Досвід країн, що постраждалих від конфлікту, таких як Україна, ілюструє хитке становище присутності іноземного капіталу. Як наголошують Г. Забчук та О. Іващук [20], війна, що триває, призвела до значного

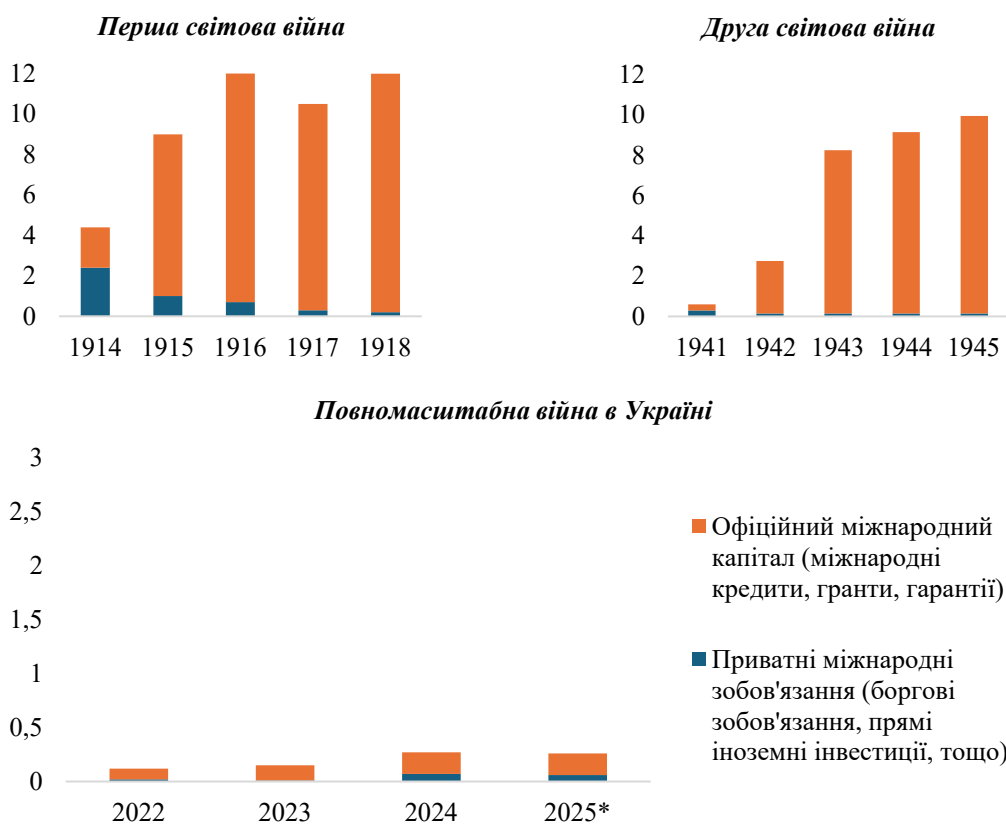

Рис. 1. Офіційний та приватний іноземний капітал в умовах війни, % ВВП*

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

* показники порашовані як відсоток від ВВП країн донорів

відтоку іноземних інвестицій, спричиненого підвищенням ризиків та невизначеності щодо фінансової стабільності. А низхідна динаміка присутності іноземних банків в сучасній Україні може впливати на стійкість фінансової системи країни і, за умови зниження обсягів активів, створити петлю зворотного зв'язку, коли відсутність іноземного капіталу посилює економічну нестабільність, що потенційно може призвести до кризи ліквідності в банківському секторі (рис. 2 та рис. 3).

Але досліджуючи обсяги активів іноземного банківського капіталу в Україні відмічається їх висхідний тренд.

Варто зазначити, що з одного боку, наявність іноземного банківського капіталу сприяє економії від масштабу, знижуючи витрати завдяки великому

обсягу операцій. Вони також підвищують кредитоспроможність економіки, вдосконалюють інфраструктуру фінансового ринку, приносячи новітні банківські технології та фінансові інновації; зменшують вплив глобальних економічних коливань, сприяють легалізації доходів та ефективній боротьбі з корупцією та тіньовою економікою. У кризові моменти вони можуть надавати фінансову та експертну підтримку вітчизняним банкам, що допомагає зберегти стабільність банківської системи та сприяє зміцненню її стійкості [22].

З іншого боку, присутність іноземних банків може бути ризикованим через наявність зовнішнього контролю над розподілом кредитних ресурсів всередині країни, що може призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики. Це

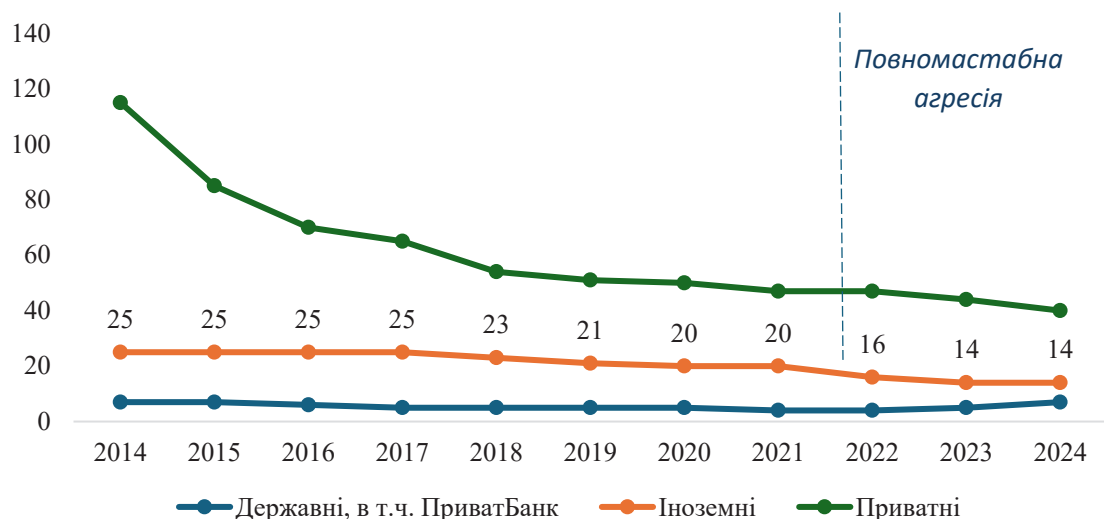

Рис. 2. Платоспроможні банки в Україні в умовах війни, одиниць (2014–2024)

Джерело: побудовано авторами за даними НБУ

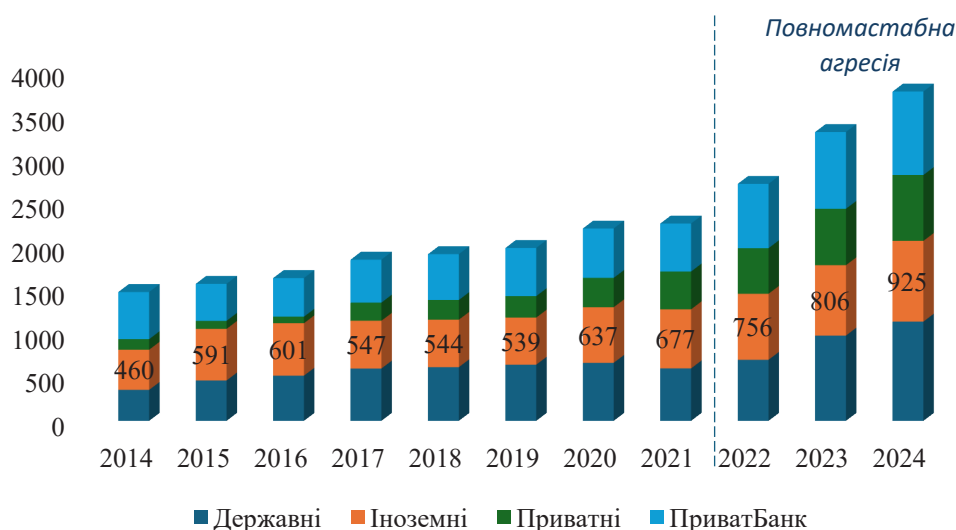

Рис. 3. Загальні активи банків в Україні умовах війни, млрд. грн. (2014–2024)

Джерело: побудовано авторами за даними НБУ

також може спричинити конфлікти між національними та транснаціональними інтересами. Іноземні банки підвищують залежність від зовнішньої фінансової нестабільності, що робить фінансову систему України вразливою до глобальних фінансових криз. Активна експансія іноземних банків може призвести до структурних викривлень в економіці, що негативно впливає на її стабільність. Ще одним ризиком є можливість різкого виведення капіталу, що може також дестабілізувати фінансову систему країни. Домінування іноземних банків може обмежити конкуренцію та призвести до монополізації ринку, а зростання кредитування в іноземній валюті підвищує валютний ризик, створити додаткові ризики для безпеки даних та кібербезпеки [28, 29]. На міжнародному рівні є приклади локальних конфліктів [12], які демонструють потенційні переваги іноземних потоків в банківській секторі в неспокійні часи. Здатність нормативно-правової бази адаптуватися як до внутрішнього, так і до міжнародного тиску суттєво впливає на легкість таких інвестицій. Незважаючи

на очевидні переваги, не можна ігнорувати ризики, пов'язані з іноземними банківськими операціями у воєнний час. Ризиками ліквідності необхідно ефективно управляти, щоб запобігти кризам, які можуть ще більше перерости в економічну дисфункцію [6]. Це підкреслює необхідність комплексних стратегій управління ризиками, які впроваджуються банками в періоди нестабільності [15].

Для мінімізації негативних ефектів необхідно впроваджувати дієві протекціоністські заходи, посилювати моніторинг діяльності іноземних банків та забезпечувати відповідність національним інтересам. Важливо також враховувати досвід інших країн та адаптувати міжнародні стандарти до специфіки української економіки. Погоджуючись з результатами вітчизняних досліджень [19], держава має адаптувати свої регуляторні зусилля не лише для збереження наявних іноземних інвестицій, але й для заохочення майбутніх потоків (табл. 1). Ефективне монетарне і фіскальне регулювання може забезпечити відчуття безпеки для іноземних інвесторів, гарантуючи їм, що їхні

Таблиця 1

Стратегічні пріоритети регуляторної політики НБУ в умовах війни

Пріоритети	Заходи політики
Цінова стабільність і курсова стійкість	– Розроблення стратегії повернення до інфляційного таргетування, валютної лібералізації та переходу до гнучкого обмінного курсу. – Поступове повернення до повноцінного формату інфляційного таргетування. – Поступове послаблення та зняття валютних обмежень.
Фінансова стабільність	– Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток. – Гармонізація макро– та мікропруденційних вимог. – Удосконалення підходів до ризик-орієнтованого нагляду. – Посилення стійкості та ефективності системи гарантування вкладів населення. – Проведення регулярної оцінки стійкості банків. – Імплементация стратегії роботи з NPL.
Розвиток фінансового ринку	– Розвиток регулювання та нагляду за ринковою поведінкою учасників фінансового сектору. – Осучаснення механізмів нагляду за дотриманням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг. – Впровадження механізму розкриття банками інформації щодо зв'язків клієнтів із державою-агресором. – Розроблення та поетапне впровадження Політики ESG для фінансового сектору.
Розвиток кредитного ринку	– Затвердження стратегії з розвитку кредитування. – Створення умов для розвитку кредитування, зокрема з використанням інструментів торговельного фінансування (факторингу). – Розвиток законодавчої бази для стимулювання кредитування.
Інтеграція до ринку фінансових послуг ЄС	– Формування переговорної позиції та її представлення під час переговорів з ЄС щодо укладення Угоди про вступ України до ЄС. – Отримання оцінки ЕВА та EIOPA щодо відповідності українського законодавства законодавству ЄС. – Забезпечення виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.
Цифрові фінансові послуги	– Посилення надійності, безпеки та доступності Системи BankID. – Розвиток інфраструктури відкритих ключів та електронних довірчих послуг. – Удосконалення та розвиток дистанційної ідентифікації для отримання фінансових послуг.
Кібербезпека та стійкість інфраструктури	– Забезпечення нульової толерантності до російського й білоруського програмного забезпечення. – Впровадження законодавчих вимог для посилення контролю за кіберстійкістю та інформаційною безпекою. – Розвиток Центру кіберзахисту НБУ.
Підтримка банківської системи	– Забезпечення пропорційності присутності банків та небанківських фінансових установ на території України, включаючи деокуповані території. – Забезпечення функціонування сервісу «готівка на касі» на деокупованих територіях.

Джерело: складено авторами на основі [30]

інвестиції будуть захищені від непередбачуваності воєнного часу. Розкриваючи роль центральних банків у підтримці фінансової стабільності під час конфліктних ситуацій, варто зазначити, з чим погоджуються світові дослідники [17], що країни з добре функціонуючими центральними банками можуть краще пом'якшувати ризики, пов'язані зі збройними конфліктами. Центральні банки, які вживають превентивних заходів, таких як надання підтримки ліквідності та впровадження політики стабілізації валюти, можуть значно підвищити стійкість усієї банківської системи. Країни, які проводять прозору політику підтримки, можуть виявити, що вони можуть залучати іноземні інвестиції навіть в умовах конфлікту, потенційно використовуючи ці кошти для підтримки післявоєнної відбудови та економічного розвитку.

Досліджуючи ключові напрямки політики Національного банку України в умовах війни, відмічається збалансоване регулювання та нагляд банківської діяльності, що включає розробку цілісного підходу до аналізу міжсекторальних зв'язків та ризиків фінансового сектору, гармонізацію макро- та мікропруденційних вимог, а також удосконалення підходів до ризик-орієнтованого нагляду. НБУ також працює над посиленням стійкості банківської системи шляхом регулярної оцінки стійкості банків, імплементації стратегії роботи з непрацюючими кредитами (NPL) та забезпечення еквівалентності регуляторної бази критеріям Європейського банківського управління. Окрім того, головний регулятор банківської системи країни активно працює над залученням іноземних інвесторів та інтеграцією до європейського фінансового простору, зокрема в частині створення умов для залучення національних та іноземних інвесторів, розвитку законодавчої бази для стимулювання кредитування та впровадження європейських пруденційних вимог, сприяння розвитку фінансового ринку, підвищенню якості та доступності фінансових послуг, забезпечуючи прозорість банків та небанківських фінансових установ.

Однак важливо зазначити, що деякі іноземні банки можуть одночасно використовувати складні умови війни, щоб закріпитися на ринку, купуючи проблемні активи або співпрацюючи з місцевими банками для розширення своєї діяльності [4]. Дослідження показують, що банки з іноземним капіталом можуть мати кращі резерви капіталу, що може підвищити їхню здатність протистояти шокам, як це видно з постконфліктних сценаріїв у Шрі-Ланці [32]. Подібним чином, підкреслюють значний взаємозв'язок між реакцією уряду та стійкістю фінансової системи, вказуючи на те, що уряди відіграють вирішальну роль у залученні та утриманні іноземних інвестицій за допомогою політики, яка стабілізує банківське середовище.

Як досліджує В. Стойка [27], вплив конфлікту глибоко змінив операційний ландшафт вітчизняних банків: чистий прибуток і рентабельність активів

зазнали значних коливань як через внутрішні проблеми, так і через сприйняття зовнішнього ринку. Взаємозв'язок між локалізованими умовами війни та світовими фінансовими трендами підкреслює необхідність адаптивних стратегій, які банки мають здійснювати для утримання іноземних інвестицій при управлінні операційними ризиками. У таких умовах відновлення довіри споживачів стає критичним пріоритетом. Дослідники наголошують, що підтримка стабільної банківської системи може допомогти стабілізувати загальні економічні умови та стимулювати прямі іноземні інвестиції навіть в умовах конфлікту [2]. Стратегічне узгодження банківських операцій з більш широкими цілями економічного відновлення може сприяти інвестиціям і підвищити загальну стійкість фінансових систем.

Крім того, глобальний погляд на стійкість фінансового сектору в умовах війни вказує на значну міжнародну взаємопов'язаність. Реакція глобальних ринків на конфлікти, такі як триваюча російсько-українська війна, може мати глибокий вплив на банківські установи в усьому світі [3]. Цей транскордонний вплив конфлікту посилює необхідність для банків не лише готуватися до внутрішніх викликів, але й враховувати міжнародну фінансову стабільність та реакцію ринку у своїх операційних стратегіях.

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що роль іноземного капіталу в банківському секторі під час війни характеризується як можливостями, так і ризиками. Однак ефективне управління прямими іноземними інвестиціями в поєднанні з потужною нормативно-правовою базою відіграє вирішальну роль у стабілізації цих систем в умовах конфлікту. Цей подвійний фокус на залученні інвестицій з одночасним зміцненням банківського сектору проти зовнішніх потрясінь може забезпечити сталий шлях до економічного відновлення та стійкості не лише в Україні, але й в інших країнах, які опинилися в подібних обставинах збройних конфліктів. Застосовуючи багатогранний підхід, який враховує регуляторну політику, фінансові практики та стійкість, країни можуть створювати банківські системи, які не лише будуть стійкими в умовах війни, але й готовими до відновлення та зростання на постконфліктному ландшафті.

Ефективне монетарне і фіскальне регулювання може забезпечити відчуття безпеки для іноземних інвесторів, гарантуючи їм захист інвестицій від непередбачуваності воєнного часу. А саме тому подальші дослідження мають бути спрямованими на вивчення специфічних ефектів іноземного капіталу на окремі галузі економіки. Важливо дослідити їх вплив на економічну стійкість та розвиток країни в довгостроковій перспективі в післявоєнний період. В цьому контексті варто було б оцінити ефективність впроваджених регуляторних політик та їх наслідки на стабільність фінансової системи в

поточних умовах війни та післявоєнного відновлення. Безумовно, поглиблений розгляд досвіду інших країн, які пережили збройні конфлікти, для виявлення найкращих практик управління іноземним капіталом та їх адаптації до українських реалій стане в нагоді.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Abildgren K. Household micro-data, regulation and financial stability: the case of Denmark in the 1950s. *Studies in Economics and Finance*. 2016. Vol. 33(2). P. 320–335. DOI: <https://doi.org/10.1108/sef-07-2015-0176>
2. Adigwe P., Okaro C., Emejulu I., Ananwude A. (2018). Banking sector operations and foreign direct investment in Nigeria: a causality analysis. *Asian Themes in Social Sciences Research*. 2018. Vol. 1(2). P. 60–75. DOI: <https://doi.org/10.33094/journal.139.2018.12.60.75>
3. Batten J., Boubaker S., Kinatader H., Choudhury T., Wagner N. Volatility impacts on global banks: insights from the GFC, COVID-19, and the Russia-Ukraine war. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2023. No. 215. P. 325–350. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.09.016>
4. Dolan-Evans E. (2022). Making war safe for capitalism: the World Bank and its evolving interventions in conflict. *Security Dialogue*. 2022. Vol. 53(6). P. 531–549. DOI: <https://doi.org/10.1177/09670106221091382>
5. Federle J., Meier A., Müller G., Mutschler W., Schularick M. The Price of War. *Kiel Working Paper* No. 2262. 2024.
6. Gasimov P. (2024). The dynamics of liquidity risks: banking sector resilience and economic implications. *Scientific Work*. 2024. Vol. 18(3). P. 106–111. DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/100/106-111>
7. Ginting B., Sadalia I., Silalahi A. Effect of the Konjunkturforschungstelle index of globalization, bank specific characteristic and macro economics on the performance of banking companies in Indonesia. *International Journal of Research and Review*. 2022. Vol. 9(12). P. 694–707. DOI: <https://doi.org/10.52403/ijrr.20221280>
8. Gorodnichenko Y., Rashkovan V. Supporting Ukraine: More critical than ever. Center for Economic Policy Research: Paris London. 2023.
9. Hall G., Sargent T. (2022). Three world wars – Fiscal-monetary implications. *PNAS*. 2022. Vol. 119(18). P. 1–12.
10. Horn S., Reinhart C. M., Trebesch C. International Lending in War and Peace. October 2024.
11. Kindleberger C.P. A Financial History of Western Europe. London: Routledge. 2006.
12. Korna K. The impact of foreign direct investment on the Nigerian banking sector. *IOSR Journal of Business and Management*. 2013. Vol. 7(4). P. 77–92. DOI: <https://doi.org/10.9790/487x-0747792>
13. Кваша С., Павленко О., Вакуленко В., Мороз М. Особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану. *Сталий розвиток економіки*. 2024. Вип. 2(49). С. 218–222. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-34>
14. Martin F., Meyer J., Trebesch C. Hegemonic Globalization. *Mimeo*. 2024.
15. Mirković V., Iliev-Matić M., Dudić B. (2024). Measuring banking system resilience by using the Texas ratio. *The European Journal of Applied Economics*. 2024. Vol. 21(1). P. 48–59. DOI: <https://doi.org/10.5937/ejae21-48577>
16. Nwanji T., Howell K., Faye S., Otegunrin A., Eluyela D., Lawal A., Eze S. Impact of foreign direct investment on the financial performance of listed deposit banks in Nigeria. *International Journal of Financial Research*. 2020. Vol. 11(2). P. 323. DOI: <https://doi.org/10.5430/ijfr.v11n2p323>
17. Poast P. The role of central banks in supporting financial stability during conflict. *Mimeo*. 2014.
18. Queralt D. Pawned States: State Building in the Era of International Finance. Princeton, NJ: Princeton University Press. 2022.
19. Sokrovoloska N., Korbutyak A., Oleksyn A., Boichenko O., Danik N. State regulator's role in the country's banking system during wartime. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 2(49). P. 43–55. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.3985>
20. Zabchuk H., Ivashchuk O. Risks of the banking system of Ukraine in the conditions of martial law. *The Institute of Accounting Control and Analysis in the Globalization Circumstances*. 2022. Vol. 1–2. P. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050>
21. Zielinski R. How States Pay for Wars. Ithaca, NY: Cornell University Press. 2016.
22. Гордієнко Л. А., Сарана Л. А. Сценарії функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. *Modern Economics*. 2021. Vol. 29. P. 75–81. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V29\(2021\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V29(2021)-12)
23. Гнидюк І., Маршу, Л., Тимошенко Н. Сучасний стан дохідності банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-28>
24. Доценко І. Управління кредитними ризиками банківських установ в умовах воєнного стану. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 1. С. 156–162. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-22>
25. Литвинчук І., Кондрат О., Мангушев В. (2024). Адаптація банківської системи до воєнних умов: виклики та можливості. *SAS*. 2024. Вип. 2(3(3)). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3\(3\)-242-255](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3(3)-242-255)
26. Прокоф'єва О. Розвиток банківського сектору України в умовах воєнного стану. *Інвестиційна практика та досвід*. 2023. № 8. С. 108–112. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.8.108>
27. Стойка В. The impact of the war on banking in Ukraine. *Central European Review of Economics & Finance*. 2023. Вип. 43(2). С. 52–64. DOI: <https://doi.org/10.24136/ceref.2023.009>
28. Хома І., Папірник С. Вплив іноземного капіталу на стабільність банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-10>
29. Фурсова В., Фадєєва І., Гавриш Г. (2021). Вплив євроінтеграційних процесів на реформування банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2021. №24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-5>

30. National Bank of Ukraine. (2023, May 22). Фінансова фортеця України: НБУ презентував нову стратегію, сфокусовану на спротиві російській агресії та відновленні країни. National Bank of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-fortetsya-ukrayini-nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-sfokuso-vanu-na-sprotivi-rosiyskiy-agresiyi-ta-vidnovlenni-krayini>

31. Щуревич О. І. (2016). Проблеми функціонування та регулювання банків з іноземним капіталом в Україні. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. Вип. 38. С. 97–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru201638_11

32. Thilakaweera B.H., Harvie C., Arjomandi A. (2016). Branch expansion and banking efficiency in Sri Lanka's post-conflict era. *Journal of Asian Economics*. 2016. Vol. 47. P. 45–57. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2016.09.001>

REFERENCES:

1. Abildgren K. (2016). Household micro-data, regulation and financial stability: the case of Denmark in the 1950s. *Studies in Economics and Finance*, vol. 33(2), pp. 320–335. DOI: <https://doi.org/10.1108/sef-07-2015-0176>

2. Adigwe P., Okaro C., Emejulu I., Ananwude A. (2018). Banking sector operations and foreign direct investment in Nigeria: a causality analysis. *Asian Themes in Social Sciences Research*, vol. 1(2), pp. 60–75. DOI: <https://doi.org/10.33094/journal.139.2018.12.60.75>

3. Batten J., Boubaker S., Kinatader H., Choudhury T., Wagner N. (2023). Volatility impacts on global banks: insights from the GFC, COVID-19, and the Russia-Ukraine war. *Journal of Economic Behavior & Organization*, no. 215, pp. 325–350. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.09.016>

4. Dolan-Evans E. (2022). Making war safe for capitalism: the World Bank and its evolving interventions in conflict. *Security Dialogue*, vol. 53(6), pp. 531–549. DOI: <https://doi.org/10.1177/09670106221091382>

5. Federle J., Meier A., Müller G., Mutschle, W., Schularick M. (2024). The Price of War. *Kiel Working Paper* No. 2262.

6. Gasimov P. (2024). The dynamics of liquidity risks: banking sector resilience and economic implications. *Scientific Work*, vol. 18(3), pp. 106–111. DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/100/106-111>

7. Ginting B., Sadalia I., Silalahi A. (2022). Effect of the Konjunkturforschungstelle index of globalization, bank specific characteristic and macro economics on the performance of banking companies in Indonesia. *International Journal of Research and Review*, vol. 9(12), pp. 694–707. DOI: <https://doi.org/10.52403/ijrr.20221280>

8. Gorodnichenko Y., Rashkovan V. (2023). Supporting Ukraine: More critical than ever. Center for Economic Policy Research: Paris London.

9. Hall G., Sargent T. (2022). Three world wars – Fiscal-monetary implications. *PNAS*, vol. 119(18), pp. 1–12.

10. Horn S., Reinhart C. M., Trebesch C. (2024). International Lending in War and Peace. October 2024.

11. Kindleberger C. P. (2006). A Financial History of Western Europe. London: Routledge.

12. Korna K. (2013). The impact of foreign direct investment on the Nigerian banking sector. *IOSR Journal of Business and Management*, vol. 7(4), pp. 77–92. DOI: <https://doi.org/10.9790/487x-0747792>

13. Kvasha S., Pavlenko O., Vakulenko V., Moroz M. (2024) Osoblyvosti formuvannia mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of the formation of international economic relations under martial law]. *Stalyi rozvytok ekonomik*, vol. 2(49), pp. 218–222. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-34>

14. Martin F., Meyer J., Trebesch C. (2024). Hege-monic Globalization. Mimeo.

15. Mirković, V., Iliev-Matić M., Dudić B. (2024). Measuring banking system resilience by using the Texas ratio. *The European Journal of Applied Economics*, vol. 21(1), pp. 48–59. DOI: <https://doi.org/10.5937/ejae21-48577>

16. Nwanji T., Howell K., Faye S., Otekunrin A., Eluyela D., Lawal A., Eze S. (2020). Impact of foreign direct investment on the financial performance of listed deposit banks in Nigeria. *International Journal of Financial Research*, vol. 11(2), pp. 323. DOI: <https://doi.org/10.5430/ijfr.v11n2p323>

17. Poast, P. (2014). The role of central banks in supporting financial stability during conflict. Mimeo.

18. Queralt, D. (2022) *Pawned States: State Building in the Era of International Finance*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

19. Sokrovska N., Korbutyak A., Oleksyn A., Boichenko O., Danik N. (2023). State regulators role in the countrys banking system during wartime. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 2(49), pp. 43–55. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.3985>

20. Zabchuk H., Ivashchuk O. (2022). Risks of the banking system of Ukraine in the conditions of martial law. *The Institute of Accounting Control and Analysis in the Globalization Circumstances*, vol. 1–2, pp. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050>

21. Zielinski R. (2016) *How States Pay for Wars*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

22. Hordienko L. A., Sarana L. A. (2021). Stsenarii funktsionuvannia bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh pandemii COVID-19 [Scenarios for the functioning of the banking system of Ukraine during the COVID-19 pandemic]. *Modern Economics*, no. 29, pp. 75–81. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V29\(2021\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V29(2021)-12) [in Ukrainian]

23. Hnydiuk I., Marshuk L., Timoshenko N. (2024). Suchasnyi stan dokhidnosti bankivskoho sektoru Ukrainy [Current state of profitability of the banking sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-28> [in Ukrainian]

24. Dotsenko I. (2024). Upravlinnia kredytnymy ryzykamy bankivskykh ustanov v umovakh voiennoho stanu [Credit risk management of banking institutions under martial law]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, no. 1, pp. 156–162. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-22> [in Ukrainian]

25. Lytvynchuk I., Kondrat O., Manhushev V. (2024). Adaptatsiia bankivskoho systemy do voiennykh umov: vyklyky ta mozhlyvosti [Adaptation of the banking system to wartime conditions: challenges and opportunities]. *SAS*, vol. 2(3(3)). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3\(3\)-242-255](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3(3)-242-255) [in Ukrainian]

26. Prokofieva O. (2023). Rozvytok bankivskoho sektoru Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Development of the banking sector of Ukraine under martial law]. *Investytsiyi Praktyka Ta Dosvid*, no. 8, pp. 108–112. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.8.108> [in Ukrainian]
27. Stoika V. (2023). The impact of the war on banking in Ukraine. *Central European Review of Economics & Finance*, vol. 43(2), pp. 52–64. DOI: <https://doi.org/10.24136/ceref.2023.009> [in Ukrainian]
28. Khoma I., Papirnyk S. (2022). Vplyv inozemnoho kapitalu na stabilnist bankivskoi systemy Ukrainy [The impact of foreign capital on the stability of the banking system of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-10>. [in Ukrainian]
29. Fursova V., Fadieieva I., Havrysh H. (2021). Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na reformuvannia bankivskoi systemy Ukrainy [The impact of European integration processes on the reform of the banking system of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-5>. [in Ukrainian]
30. Finansova fortetsia Ukrainy: NBU prezentuvav novu stratehiiu, sfokusovanu na sprotyvi rosiiskii ahresii ta vidnovlenni krainy [Financial fortress of Ukraine: NBU presented a new strategy focused on resisting Russian aggression and restoring the country]. National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-fortetsya-ukrayini-nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-sfokuso-vanu-na-sprotivi-rosiyskiy-agresiyi-ta-vidnovlenni-krayini> [in Ukrainian]
31. Shchurevych O. I. (2016). Problemy funktsionuvannia ta rehuliuвання bankiv z inozemnym kapitalom v Ukraini [Problems of functioning and regulation of banks with foreign capital in Ukraine]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, vol. 38, pp. 97–109. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru201638_11 [in Ukrainian]
32. Thilakaweera B. H., Harvie C., Arjomandi A. (2016). Branch expansion and banking efficiency in Sri Lanka post-conflict era. *Journal of Asian Economics*, vol. 47, pp. 45–57. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2016.09.001>